

РЕШЕНИЕ

№ 4201

гр. София, 25.06.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 18.05.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **8284** по описа за **2016** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.1,ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/ във вр. с чл.203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс /АПК /.

Образувано е по искова молба на „Национална компания индустриални зони“/НКИЗ/ ЕАД,[ЕИК], [населено място], [улица], ет.4, подадена чрез управителя С. С., срещу Българска народна банка/БНБ/.

Поддържат се доводи, че през 2013г. ищецът сключва рамков договор с ответника за платежни услуги №Д-92 /10.02.2013г. Твърди се, че на база този договор от дружеството са направени индивидуални договори за срочни депозити,както следва: Д-93/10.12.2013г.; Д-94/10.12.2013г.; Д-07/10.01.2014г. както и Д-15/11.02.2014г. Въз основа на тези договори дружеството се явява вложител в [фирма] по смисъла на §1,т.4 от ДР на Закона за банковата несъстоятелност. На 20 юни 2014 г с решение №73/20.06.204 г. УС на БНБ е поставила под специален надзор [фирма], поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца. Спряно е изпълнението на всичките и задължения, ограничена е дейността на банката, отстранени са членовете на УС на К., а акционерите са лишени от право на глас. По искане на ответника, впоследствие съдът е обявил [фирма] в несъстоятелност. Твърди се още, че в конкретния случай ответника е причинил вреда на дружеството по смисъла на чл.1, ал. 1 от ЗОДОВ, като е извършил незаконосъобразно бездействие изразяващо се в неизпълнение на задълженията, произтичащи от приложимото с директен ефект право

на ЕС в областта на изплащане на гарантираните депозити. Въпреки разпоредбата на чл.1, параграф 3,б.і от Директивата, определяща съдържанието на понятието „неналичен депозит“, депозитите им не са били платени от кредитната институция въпреки, че са били дължими и изискуеми. Изплащането им е започнало едва на 04.12.2014г. По този начин с бездействието си да приложи Директива 94/19/ЕО БНБ е причинила твърдените вреди на дружеството в размер на исковата сума от 8459.92 лв. Изложени са съображения, че ответникът още на 20 юни 2014г. е следвало да установи невъзможност да се изплащат гарантираните депозити и да осигури достъп на вложителите на 30 юни 2014г., тъй като предвидения в Директивата срок от 5 работни дни, е започнал да тече на 23 юни 2014 г. С тези си действия депозитите не са постъпили в срок в дружеството и началния момент на увреждането следва според ищеца да се с дата 30 юни 2014 г., който е първия работен ден след изтичането на срока по чл.1,параграф 3, б.і от Директивата. Излагат се и подробни доводи, че БНБ е компетентният орган в Р България за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4,параграф 1 ,т.40 от Регламент /ЕС/ №575/2013г. БНБ е и централна банка на Р България по силата на чл.1,ал.1 от ЗБНБ и тя регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната. В тази връзка правоотношенията ,които възникват между БНБ и другите банки са административни, а не облигационни и това обуславя и отговорността на ответника по делото.

Иска се осъждане на БНБ да заплати на ищеца сумата от 8 459,92 лева, представляващи обезщетение равняващо се на законната лихва за забавено изплащане на гарантираните вземания в размер на 193 000,00лв. за периода от 30.06.2014 г. до 4.12 2014г. Вредите са причинени вследствие на неправомерно бездействие от страна на БНБ да изпълни задълженията си произтичащи от прякото приложение на правото на ЕС в областта на изплащането на гарантирани депозити, както и разноси по делото за юрисконсултско възнаграждение.

В съдебно заседание на 18.05. 2021г. процесуалният представител на ищеца поддържа жалбата. Оттегля искането си за назначаване на счетоводна експертиза и не възразява да се приемат изчисленията представени от електронния калкулатор на НАП относно размера на дължимата сума съответстваща на исковата претенция на дружеството, което е получило гарантирания депозит едва на 29.05.2015г.

Ответникът – Българска народна Банка/БНБ/, редовно призована, в писмения отговор и в съдебно заседание, чрез процесуалния си представител оспорва иска изцяло. В приложени по делото писмен отговор на исковата молба и писмено становище от 15.05.2021г., както и писмена защита изразява становище за неоснователност на предявения иск, както и претендира присъждане на съдебни разноси, съгласно приложен по делото списък.Прави много подробни писмени възражения и доводи,които могат да се групират както следва : 1.недопустимост на иска, поради липса на правен интерес у ищеца и процесуална легитимация да предявява същия; 2.неоснователен и недоказан; 3.БНБ не е компетентния орган, който следва да отговаря; 4.липсва противоправност на действията на БНБ, включително и относно прилагането на правото на ЕС; 5.липсва причинно следствена връзка и последно, 6. липса на причинени вреди. Обосновава недопустимостта с липсата на правен интерес, тъй като дружеството е изцяло собственост на държавата – едноличен собственик на капитала е Министерство на икономиката, т.е. част е от държавата, а не частноправен субект.Това е така, тъй като трайната практика на съда на Европейския съюз е в смисъл, че частноправни субекти могат да търсят обезщетение от държавите членки

за вреди от нарушаване на правото на Съюза. Счита иска за неоснователен позовавайки се изцяло на Решение С-501/18г. По отношение на компетентността на БНБ приема, че към 14.08.2015г. общностното и националното право не съдържат разпоредба, която да сочи ответника като "съответен компетентен орган", оправомощен да издаде акт за неналичност на депозити. Липсата на противоположност отново мотивира с решение С-571/16, което тълкува в смисъл, че правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вреди от нарушаване на правото на Съюза е обвързана с предварителната отмяна на административното действие или бездействие, от които е настъпила вредата. Доводите за недоказаност на настъпила вреда, ответника обосновава с факта, че претендираните вреди са на основание деликт, а не на основание договор и следва да се търсят по реда на чл.86 ЗЗД. По изложените съображения поддържа искане за отхвърляне на предявения иск, като неоснователен и недоказан.

Представителят на С. градска прокуратура дава заключение за неоснователност на иска.

Административен съд София-град, първо отделение, 4-ти състав, като взе предвид становищата на страните и събраните по делото доказателства, които прецени поотделно и в тяхната съвкупност, приема следното:

От удостоверение № 20160106150017 от 06.01.2018г. издадено от Агенцията по вписвания, се установява вписването на Национална компания индустриални зони, като ЕАД с едноличен собственик на капитала – Министерство на икономиката, търговско дружество, юридическо лице.

През 2013 г. дружеството сключва рамков договор за платежни услуги №Д-92/10.02.2013г. с [фирма]/К./. На база този договор дружеството сключва индивидуални договори за срочни депозити с номера както следва: Д-93/10.12.2013г.; Д-94/10.12.2013г.; Д-07/10.01.2014г. и Д -15/11.02.2014г./приложени на стр.11 до 21 от делото /.С тези договори дружеството става вложител в К. по смисъла на §1,т.4 от ДР на Закона за банковата несъстоятелност/3./.

На 20 юни 2014г. на основание чл.115,ал.2 ,т.2 и т.3 от ЗКИ с решение №73/20.06.2014 г. та УК на БНБ [фирма] е поставена под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца, като е спряна дейността на банката. Мярката е предприето с оглед засиленото теглене на средства и липса на достатъчно ликвидни активи към 20.06.2014г. и наличието на опасност от неплатежоспособност на К., както и с цел да бъде намален ликвидният натиск на клиентите на банката.

На 30.06.2014 г. УС на БНБ приема решение № 82 да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на [фирма] до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матуритет и валути съобразно приложение към решението.

Режимът на специален надзор на К. е удължен до 20 ноември с решение №114 от 16.09.2014 г. на УС на БНБ.

С Решение № 138 от 06.11.2014 г., на основание чл. 103, ал. 1, т. 1 от ЗКИ вр. чл. 62, буква „а" и чл. 63, буква „в" от Регламент /ЕС/ № 575/2013, чл. 103, ал. 2, т. 25, чл. 103, ал. 4 и чл. 151, ал. 1 - 3 от ЗКИ, УС на БНБ отнема лиценза за извършване на банкова дейност на [фирма]. Съгласно същото решение на основание чл. 9, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност /3./ следва да бъде подадено искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност на [фирма] и да бъде уведомен на основание чл. 9, ал. 6 от З. Фондът за гарантиране на влоговете в банките за подаденото искане до компетентния съд за откриване на производство по

несъстоятелност на [фирма], с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик. Въз основа на представените на 01.11.2014 г. финансови и надзорни отчети на К. към 30.09.2014 г. УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на [фирма] в размер на минус 3745313 хил. лева, определен според Регламент (ЕС) № 575/2013 г., както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013 г.

С Решение № 61 от 18.11.2014 г. УС на ФГВБ определя 04.12.2014 г. за начална дата на изплащане на гарантираните депозити и за целта определя девет обслужващи банки. Изплащането на гарантираните депозити е започнало на 04.12.2014 г., който факт не се оспорва от страните по делото

Сумите по гарантирания размер на влоговете на дружеството в размер на 193 000,00 лв. са изплатени на 29.05.2015 г. с платежно нареждане до УКБ. Това се установява от писмо №171 от 12.01.2017 г. на К. до БНБ/л.112/, писмо №90-0017/22.02.2017 г. на ФГВБ/л.113/, от които е видно, че на ищеца са изплатени и дължимите лихви до датата на решението на БНБ - 06.11.2014 г. По два от договорите за срочни депозити не са начислени лихви, тъй като след изтичане на срока договорите не са подновени, но е включен и договор за влог с привилигирани лихвени проценти.

С Решение № 664/22.04.2015 г. на Софийски градски съд по т. д. № 7549/2014 г., е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014 г. С решение № 1443/03.07.2015 г. по т. д. № 2216/2015 г., Софийският апелативен съд е отменил Решение № 664/22.04.2015 г. на СГС в частта, относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Посочените решения са достъпни на интернет сайта на ВСС.

Не се оспорва от ответника направеното изчисление от ищеца с електронен калкулатор на НАП, за размера на законната лихва върху 193 000,00 лв. за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г. – 8 495,92 лв.

Въз основа на така установеното от фактическа страна, съдът направи следните правни изводи.

С исковата си молба [фирма] е предявило иск за обезщетение за вреди в размер на 8 459,92 лв., представляващи обезщетение в размер на законната лихва за забава върху гарантирания размер от 193 000 лв за дружеството. Периода на вредите е определен от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г., когато е започнало изплащането на сумите.

Твърди се, че вредите са причинени чрез бездействие на БНБ да установи неналичен депозит по чл. 1, § 3, б. i от Директива 94/19 ЕО по отношение на депозитите на дружеството в [фирма]. В подкрепа на тези си доводи твърди и поддържа нарушение на правото на Съюза, но изрично не сочи, че иска е предявен на основание чл. 4, параграф 3 ДЕС. Съдът приема, че в решението от 23 март 2021 г. по дело С 501/18 е прието, че не е необходимо да се преквалифицира иска на това основание и разглеждането му няма да доведе до излизане извън предмета на спора, т.е няма пречка съдът да разгледа предявения иск на посоченото основание.

Освен това, следва да се вземе предвид, че в АПК е предвидена възможност по чл. 203, ал. 3 да се разглеждат твърдения за нарушение на правото на Съюза, т.е и националната законова уредба е предвидила защита при нарушение на правото на ЕС. Съгласно чл. 4, § 3 от Договора за Европейския съюз, по силата на принципа на

лоялното сътрудничество, Съюзът и държавите членки, при пълно взаимно зачитане, си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите. Държавите-членки вземат всички общи или специални мерки, необходими за гарантиране на изпълнение на задълженията, произтичащи от Договорите или от актовете на институциите на Съюза, съдействат на Съюза при изпълнението на неговите задачи и се въздържат от всякакви мерки, които биха могли да застрашат постигането на целите на Съюза. Цитираната разпоредба на ДЕС не предвижда иска за ангажиране отговорността на държавата за нарушаване на правото на ЕС, но материалноправните му предпоставки са изведени ясно в практиката на СЕС, който приема, че принципът на извъндоговорната отговорност на държавите-членки за нарушение на правото на ЕС е присъщ на системата на Договорите, на които се основава Съюзът. Правната възможност да се ангажира отговорността на всяка държава-членка за вреди от нарушаване на правото на Съюза произтича от чл.4, §3 ДЕС и принципа на лоялното сътрудничество.

Спорни въпроси, които се поставят в това съдебно производство са тези, свързани с допустимостта на иска и компетентността на БНБ.

Неприемливи са поддържаните от ответника доводи за липса на правен интерес и процесуална легитимация за водене на иска за ищеца, с оглед установеното обстоятелство, че се касае до дружество с изцяло държавно имущество – в случая едноличен собственик на капитала е Министерство на икономиката.

Съгласно чл.120 от КС на РБ гражданите и юридическите лица могат да оспорят всеки акт, с който се засягат права и законни техни интереси. Правния интерес е процесуално понятие, тъй като се свързва с призната от закона възможност да се търси съдебна защита при засегнати права. Както теорията, така и съдебната практика са постоянни в разбирането, че правния интерес е личен и непосредствен. В конкретният случай ищцовото дружество е вложител в К. и е установено, че е засегнато от действията на БНБ по ограничаване дейността на [фирма]. Юридическото лице е вид субект на правото, който има призната от правния ред персонализация и право да участва в правния живот на основата на обособеното негово имущество.

Видно от удостоверението за регистрация, държавата е собственик на ищцовото дружество и упражнява контрол върху неговата дейност поради което може да се приеме, че дружеството е еманация на държавата. От удостоверението за вписване /л.23/ е видно, че то е вписано по силата на ТЗ, като ЕАД и е изцяло създадено с държавно имущество, т.е – то е частноправен субект на който е държател на собствеността, ползва я и я управлява. Фактът, че се касае до юридическо лице, което упражнява право на собственост на държавата, не дава основание да се приеме, че то като носител на права и задължения не разполага с право на процесуална легитимация.

От друга страна, съгласно чл.7 от Конституцията на Р. България държавата отговаря за вреди причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица, като аналогична е и разпоредбата на чл. 1 ал. 1 от ЗОДОВ. В него не са прави разграничение на юридическите лица в зависимост от собствеността на капитала, нито са въведени ограничителни норми по отношение на такива, които са с държавно или общинско участие относно правото им да търсят обезщетение за вреди от незаконосъобразна административна дейност.

В подкрепа на това разбиране е и предвидената възможност в ЗОДОВ/чл.9/ за

търсене на регресна отговорност от виновните длъжностни лица, т.е. налице е правен интерес за дружеството за търсене на съдебна искова защита за твърдените вреди.

Настоящият съдебен състав на АССГ, не споделя и доводите, поддържани от ответника както в писмения отговор, така и в представената защита, че БНБ не е компетентния орган.

Съгласно решение от 4 октомври 2018 г., Кантарев, по дело С-571/16, националният съд е този, който следва да определи пред кой съд и по кой ред трябва да се разгледа предявеният иск. Основният въпрос, на който дължим отговор в тази връзка, е дали задължението на БНБ по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата е административно и в тази връзка действа ли БНБ като административен орган по смисъла на §1, т.1 ДР на АПК

По силата на чл. 1 ал.1 от Закона за БНБ, тя регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната, с оглед поддържането на стабилността на банковия сектор и защита на правата на вложителите. Това разбиране е залегнало и в чл.4,§1,т.40 от регламент /ЕС/ 0575/2013г. на Европейския парламент и на съвета от 26.06. 2013г. относно изискванията за кредитните институции. Няма спор, че основната задача на надзора е да се увери, че кредитните институции функционират по безопасен и разумен начин и притежават достатъчен капитал и резерви за посрещане на рисковете възникващи от дейността им. Съгласно цитирания регламент приет и за изменение на регламент /ЕС/ 0648/2012г. - компетентен орган означава официално признат от националното право публичен орган или структура, които са оправомощени по националното право да упражняват надзор. От анализа на нормативната уредба – ЗКИ, ЗБНБ и цитираните регламенти следва да се приеме, че БНБ осъществява надзора на банковата система в страната и това е административна дейност. Без значение е и факта че към 20.06.2014 г. когато е взето решението за преустановяване на изпълнението на всички задължения та [фирма], не е имало конкретна разпоредба задължаваща БНБ да издаде акт за установяване на неналичност на депозитите. Изрично в решението от 25 март 2021 г. е предвидено, че решението на БНБ от 20.06.2014 г. за поставяне на К. под специален надзор и преустановяване изпълнението на задълженията й, предполага, че БНБ е установила неналичност на депозитите, т. е. тя е компетентния орган.

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди доразвива принципа, че всеки дължи обезщетение за вредите, които е причинил виновно другиму, като създава облекчен ред за ангажиране на отговорността на държавата за вредите причинени на нейните граждани от органите на администрацията при изпълнение на правно регламентирана административна дейност. В съответствие с § 1 от ЗР на ЗОДОВ за неуредените въпроси в закона се прилагат разпоредбите на гражданските и трудови закони. Защитата е искова и по силата на разпоредбите на ГПК приложим на основание чл. 144 АПК всеки и длъжен на установи твърдените факти и обстоятелства в процеса – в случая елементите на отговорността по чл. 1 ал.1 от ЗОДОВ.

Чл. 3 от Директива 94/19/ЕО предвижда, че всяка държава-членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно чл. 7, § 1 и 1а от същата директива,

държавите членки осигуряват гарантирания размер на съвкупните депозити на всеки вложител да бъде установен на 100 000 EUR, в случай че депозитите са неналични. Според чл.1, § 3 от Директивата, неналичен е депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато: i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Както е посочил СЕС в т. 49-51 от решението по дело C-571/16, от текста на чл.1, §3 i) от Директива 94/19 изрично следва, че необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и платим, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Освен това чл. 1, §3 i) уточнява, че посочените компетентни органи трябва да установят това „колкото е възможно по-скоро“ и „не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за пръв път, че съответната кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“.

Както е посочил СЕС в т.60 от решението по дело C-571/16, срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. От друга страна, съгласно т.66 от същото решение, удължаването на срока за изплащане на депозитите е възможно единствено при изключителни обстоятелства и не може да надвишава 10 работни дни. В т.69 от решението по дело C-571/16 СЕС е прието, че чл.1, §3 и чл.10, §11 от Директива 94/19 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат, от една страна национално законодателство, съгласно което установяването на неналичността на депозитите зависи от неплатежоспособността на кредитната институция и от отнемането на нейния банков лиценз, и от друга страна, отклоняване от предвидените от тези разпоредби срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитната институция да бъде поставена под специален надзор. Това тълкуване е потвърдено и с т. 73 от решението по дело 501/2018. СЕС последователно постановява, че чл. 1, §3 i) от Директива 94/19 трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган, като предварителното предявяване от титуляра на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба.

От изложеното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1/ компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са

пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение.

В разглеждания случай, постановявайки Решение № 73/20.06.2014г. за поставяне на К. под специален надзор, БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да мотивира извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 i) от Директива 94/19/ЕО, като преустановяването на достъпа до депозитите е по причини, пряко свързани с финансовото положение на К.. Не е спорно, че към 20.06.2014г. К. не само не е изпълнила вече подадени заявки за плащане, но и всички вложители са били лишени от възможността изобщо да правят заявки за изплащане на депозитите си и не са имали достъп до тях почти шест месеца.

С решението си от 20.06.2014г. БНБ е извършила обективната констатация, че по нейно виждане К. изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. От това следва, че макар да не е извършена изрична констатация в този смисъл, депозитите в К. стават неналични по смисъла на чл.1, §3 i) от Директива 94/19, поради което в срок от 5 работни дни е следвало да се постанови изричен акт в този смисъл – задължение, което произтича от директно приложимото право на ЕС. Чл.1, § 3 i) от Директива 94/19, като пряк източник на права и задължения, овластява и задължава БНБ да установи неналичността на депозитите с изричен акт, различен от акта, с който се отнема лиценза поради неплатежоспособност. Като не е взела това решение в императивния 5 дневен срок, БНБ е нарушила правото на Съюза. Така, според т. 115 от решението по С-571/16 и т. 97 от решението по С-501/18, при наличие на определени обстоятелства, които трябва да бъдат преценени от националния съд, фактът, че неналичността на депозитите не е установена в петдневния срок, предвиден в член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, въпреки че са били изпълнени ясно посочените в тази разпоредба условия, може, при обстоятелствата в главното производство, да представлява достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на Съюза.

Както е посочено и в т.105 от решението на СЕС по С-571/16, достатъчно съществено нарушение по смисъла на правото на ЕС предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание в това отношение, са степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма, обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи, извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото, умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институция на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики (в този

смисъл решение на СЕС от 5 март 1996г., делата С- 46/93 и С- 48/93). Чл.1, §3 i) от Директива 94/19 ясно посочва при какви условия и в какъв срок се установява неналичността на депозитите. Ако тези условия са изпълнени, компетентният орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични – т.108 от решението по С-571/16. В случая, въпреки че БНБ е преценила, че К. е застрашена от неплатежоспособност и че със собственото си решение за поставяне на банката под надзор е възпрепятствала изплащането на депозитите за по-дълъг период, не е направила установяването в срок, което е попречило да започне компенсирането на засегнатите вложители съгласно чл.7, §1 и чл.10, §1 от Директивата. съгласно т. 5 от диспозитива на решението по дело 501/2018, правото на Съюза, и по-специално принципът на отговорност на държавите членки за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушаването на правото на Съюза, както и принципите на равностойност и на ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с условието вредата да е причинена умишлено от съответния национален орган. Поради това е неоснователно възражението на ответника, че за ангажиране на отговорността е необходимо вредите да са причинени умишлено. Освен това, отговорността на държавата, чрез нейните органи е принципно обективна.

Относно началната дата на периода следва да се посочи, че срокът от 5 работни дни по чл.1, т.3, подт. i) от Директива 94/19, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, изчислен от 20.06.2014г. /датата на поставянето на К. под надзор/ изтича на 27.06.2014г. По аргумент от чл.23, ал.5 ЗГВБ, в случай че БНБ беше взела решението по чл.1, §3 i) в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014 г. Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014г., когато е отнет лиценза на К. и е стартирана процедурата по компенсирание по чл.10 от Директива 94/19. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за периода от 06.11.2014г. до датата на изплащане на депозита липсва основание за обезщетение. Поради това периодът, за който ищецът може да претендира обезщетение е 26.07.2014г. – 05.11 2014г. След тази дата, с отнемането на 06.11.2014г. на лиценза на К., БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за периода от 06.11.2014г. до датата на изплащане на депозита липсва основание за обезщетение.

Предвид направения анализ на цитираните решения на ЕС следва да се приеме, че е налице първата предпоставка на чл.1 ал. 1 от ЗОДОВ – установено е безспорно нарушение на правото на ЕС чрез бездействие на БНБ за периода 26.07.2014г. – 05.11 2014г., което е довело да забавяне на изплащането на гарантирания размер, но не са налице останалите елементи на тази отговорност – настъпила вреда, причинна връзка и установен размер. Вредите са всички неблагоприятни последици,които накърняват правата и интересите на засегнатото лице – физическо или юридическо.

Производството е исково, което изисква доказване на вредите, те не се предполагат. Затова и основателен е доводът за неоснователност на предявения иск, поради недоказаност на твърдяната вреда по размер, който извод следва от решение на Съда от 25.03.2021г. по дело С-501/18.

Трайната практика на СЕС/ дело С- 481/07 P S. S. I. Sr A/ , дело С-243/05 т.27/ изисква ищецът конкретно да докаже факта на претърпените вреди, техния размер, както и че тези вреди са действителни и сигурни. Такива изисквания съществуват и по ГПК относно исковото производство, каквото по характер е искът за обезщетение за вреди причинени от държавата и общините и техните органи.

В случая видно от представените договори и удостоверение № 171/12.01.2017 г. на К., единия депозит не попада в обхвата на гарантираните влогове, тъй като е със специални условия по чл. 5, ал., т.1 ЗГВБ /отм./ и не попада в гарантирания депозит за плащане от Фонда. Другите два договора за депозит с дати от 10.02.2014 г. и от 10.04.2014 г. са били срочни, едномесечни и не се спори, че след изтичането на срока, не са подновени с оглед предвидената клауза, че тогава ще се считат за прекратени.

В задължителното тълкуване на СЕС, дадено в Решение от 4 октомври 2018 г. по дело С-571/16 Кантарев, така и в най-новото Решение от 25 март 2021 г. по дело С-501/2018 е дадено тълкуване по отношение на Директива 94/19 /ЕО/ за която се твърди, че с бездействието си да я приложи БНБ е увредила ищеца, не дава основание да се счита, че вложителят в банката има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавено изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични. В мотивите на преюдициалното запитване изрично е посочено - „макар да няма изричен акт, с който да се установява неналичност на депозитите в К. по смисъла на посочената разпоредба, решението на БНБ от 20.06 2014 г. да постави К. под специален надзор и да преустанови изпълнението на задълженията ѝ предполага, че БНБ е установила неналичност на въпросните депозити“. Липсата на предвидено в Директива 94/19, на която се позовава ищецът, основание за заплащане на вреди, различни от правото на компенсация по чл.7, пар.6 от директивата, обосновава извод за липсата на основание и правна възможност за ангажиране на отговорността на държава членка за нарушение на норми с директен ефект от същата директива относно претендираните в настоящето производство имуществени вреди.

Не се доказва и причинно-следствена връзка. Съобразно задължителното тълкуване на т.117 от Решението на СЕС по дело С- 571/16, запитващата юрисдикция е тази, която трябва да провери дали съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и вредите и съгласно приложимото към процесния период законодателство от действията или бездействията на БНБ не може да последва пряко изплащане на суми по гарантираните депозити. Преди да започне изплащане на гарантираните депозити, ФГВБ и други лица следва да извършат редица подготвителни действия, предвидени в ЗГВБ, вкл. приемане на нарочно решение от ФГВБ за започване на изплащането, което представлява самостоятелен

административен акт. Следователно, евентуалното постановяване на акт, установяващ неналичността на депозитите, не е достатъчно условие за започване на изплащането, което съобразно трайната съдебна практика означава липса на пряка и непосредствена причинна връзка. Съгласно чл.23, ал.1 и 5 ЗГВБ /отм. 14.08.2014 г./. Фондът не би имал правомощие да започне изплащането на гарантираните депозити преди отнемане лиценза на К.. Причинната връзка не се предполага, а подлежи на доказване от ищеца при условията на пълно и главно доказване, каквото той не проведе в настоящото производство. Отделно от това, ноторно известен факт е, че към процесния период Фондът не е разполагал с необходимите парични средства, за да започне изплащане на гарантираните депозити. Заем за тази цел Правителството на Р България му отпуска едва на 03.12.2014 година/ факт, установяващ се от приложената разпечатка от електронния сайт на Министерството на финансите - <http://www.minfin.bg/bg/news/8730/>. Т.е. получаването на плащане от Фонда не е зависело от поведението на БНБ, а от платежоспособността на ФГВБ и при положение, че последният не е притежавал необходимите средства, за да започне изплащането на гарантираните влогове, не може да се приеме, че ищецът е щял да получи плащане на сочената от него дата, дори и БНБ да беше издала акт за неналичност на депозити. Гарантираните вложители в К., в това число и ищецът, обективно не е имало как да получат плащане на гарантирания размер на влоговете си преди Фондът да получи заем от Правителството за тази цел, което е станало едва на 03.12.2014 г.

Неоснователно е възражението на ответника, че исковата претенция е за присъждане на лихва, а видно от доказателствата по делото такава е изплатена.

Няма спор, че законна лихва за забава на плащане се дължи за забавено изпълнение на парично задължение, като при неизпълнение на паричен дълг кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86, ал. 1, изр. първо от ЗЗД. Съгласно съдебната практика неизпълнението на едно парично задължение е винаги забавено, и кредиторът би могъл да търси от длъжника мораторно обезщетение, което съгласно общото правило на чл. 86, ал. 1, изр. първо от ЗЗД е в размер на законната лихва от деня на забавата. Вземането за лихва е акцесорно, но има известна самостоятелност спрямо главното, като правопораждащият го състав включва релевиране на неизпълнение – липса на дължимо поведение по отношение на главното задължение. В случая, се претендират вреди поради бездействие на ответника, вследствие на което ищецът не е могъл да се разпорежда със сумите по влоговете си, а не на основание чл.86 от ЗЗД. Вредите, ищецът съизмерява с дължимата лихва, но това не променя вида на исковата претенция, а именно вреда по смисъла на ЗОДОВ.

По изложените съображения предявения иск като неоснователен и недоказан ще следва да се отхвърли. По делото не се установиха кумулативните предпоставки на отговорността по ЗОДОВ, а при липсата дори само на една от тях искът не може да бъде уважен.

По направените искания за присъждане на разноси. С оглед изхода на делото на ищеца не следва да бъдат присъждани такива.

В член 10 ЗОДОВ се съдържат изрични разпоредби за разносните в производствата по този закон. Тази изрична законова регламентация на отговорността за разноси изключва приложимостта на чл. 143, ал. 3 АПК и чл. 78, ал. 3 ГПК. Разпоредбата на чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ, която регламентира възможността ищеца да заплати на ответника адвокатско възнаграждение, съгласно разпоредбата на § 6 от ПЗР на ЗОДОВ се прилага за предявените иски молби, подадени след влизането му в сила, като неприключилите до влизането в сила на този закон производствата се довършват от съдилищата, пред които са висящи, включително при последващо въззивно или касационно обжалване. Тъй като искът е предявен на 17.08.2016г., т.е. преди влизане в сила на чл.10, ал.4 /ДВ,бр.94/2019 г./ разносните следва да се присъждат по правилото на чл.10, ал.2 ЗОДОВ. Съгласно този законов текст при отхвърляне на иска ищецът дължи на ответника разносните по делото, но не и адвокатското възнаграждение. Предвид това ответникът няма право на разноси за адвокатско възнаграждение. Водим от горното и на основание чл. от АПК, Административен съд София град, 4-ти състав на първа колегия,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от [фирма],ЕИК121706255,със седалище и адрес на управление [населено място], [улица],ет.4 чрез изпълнителния директор С. С. в размер на 8 459,92 лв. против Българска народна банка Булстат[ЕИК] със седалище и адрес на управление [населено място],пл. К. А. №1 като НЕОСНОВАТЕЛЕН И НЕДОКАЗАН.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване в 14 дневен срок пред Върховния административен съд.

СЪДИЯ: